

Ophef over miljoenen subsidie voor AfD-stichting

Achtergrond - 18 oktober 2021 - Auteur: Jesse Oude Egberink

De Alternative für Deutschland (AfD) kwam in 2017 voor het eerst in de Bondsdag en heeft op 26 september bewezen geen eendagsvlieg te zijn. De rechtspopulistische partij komt met een fractie van 82 zetels in de Bondsdag. Dat opent de deuren naar een enorme pot met geld: gevestigde partijen hebben recht op flinke subsidies voor een gelieerde stichting. Dat de AfD daar nu aanspraak op maakt, zorgt voor veel weerstand.

De Duitse SPD heeft de Friedrich-Ebert-Stiftung, de CDU de Konrad-Adenauer-Stiftung en de Groenen de Heinrich-Böll-Stiftung: politieke partijen in Duitsland hebben allemaal een aan de partij gelieerde wetenschappelijke stichting die vele miljoenen aan subsidie krijgt van de overheid.

De stichtingen zijn ooit opgericht om de democratie te versterken. Ze verstrekken beurzen, doen onderzoek, organiseren bijeenkomsten en ondersteunen ook in zwakkere democratieën het maatschappelijk middenveld. In 2019 hebben de stichtingen in totaal 660 miljoen euro aan overheidsgeld ontvangen.

Nu de AfD voor de tweede keer op rij plaats neemt in de Bondsdag, kan ook die partij aanspraak maken op de subsidie. De aan de partij gelieerde Desiderius-Erasmus-Stiftung kan een bedrag van tot wel 70 miljoen euro per jaar ontvangen. Opvallend genoeg is de AfD zelf eigenlijk tegen de stichtingen en wil zelfs dat ze worden afgeschaft. Maar zolang ze er zijn, wil de partij meeprofiteren.

Gelijke behandeling

Hoeveel geld de stichtingen krijgen, is niet duidelijk wettelijk geregeld. Ieder jaar bepaalt de Bondsdag in de begroting welke bedragen naar de verschillende stichtingen gaan. Een partij komt in aanmerking voor het geld als het een gevestigde partij met een Bondsdagfractie is. Tot nu toe werden aanvragen van de AfD geweigerd. Maar volgens internetplatform voor informatievrijheid FragDenStaat zal de partij er ditmaal in slagen de miljoenensubsidie te krijgen, als ze zich op het [recht op gelijke behandeling beroept](#).

Dat willen organisaties die zich met democratiebevordering en burgerschap

bezighouden, niet laten gebeuren. De AfD is in hun ogen een antidemocratische partij die het huidige politieke systeem omver wil werpen. Delen van de partij zijn door de veiligheidsdienst Verfassungsschutz ingeschat als rechts-extremistisch en worden in de gaten gehouden.

Dat de Erasmus-stichting straks belastinggeld kan inzetten om denkbeelden te verspreiden die de democratie ondermijnen, mag de politiek niet laten gebeuren, vindt bijvoorbeeld de Amadeu Antonio Stiftung, die zich inzet tegen antisemitisme, racisme en rechts-extremisme. Die noemt de subsidie voor de AfD-stichting "["door de staat gesponsorde rechtsextremistische Bildung"](#)". "De AfD-gelieerde Desiderius-Erasmus-Stiftung gaat belastinggeld krijgen om daarmee studenten en jonge wetenschappers met extreemrechtse denkbeelden te ondersteunen. Kan het echt de bedoeling zijn van de Bondsdag om antidemocratische denkbeelden met miljoenen euro's te subsidiëren?", twitterde de stichting in februari.

Der Bund investiert 70 Millionen Euro in die Verbreitung rechtsradikalen Gedankenguts. Die [#AfD](#) nahe Desiderius-Erasmus-Stiftung soll Steuergelder erhalten, um damit Studierende und Nachwuchswissenschaftler*innen mit rechten Positionen zu fördern.
1/2<https://t.co/e9uoHfwSC3>

— Amadeu Antonio Stiftung (@AmadeuAntonio) [February 3, 2021](#)

De Erasmus-stichting vormt volgens FragDenStaat en de Otto-Bauer-stichting een 'centrale bouwsteen' in de Duitse alt-right-beweging, de *Neue Rechte*. Leidende figuren zijn volgens FragDenStaat actief bij radicale organisaties als het Institut für Staatspolitik in Hoyerswerda, of publiceren in alt-right-media. Veel van deze organisaties worden door de Duitse veiligheidsdiensten in de gaten gehouden en zijn door de bondsregering als extremistisch beoordeeld.

Campagne

De 'Bildungsstätte Anne Frank' voert sinds januari een campagne om de Bondsdag te waarschuwen voor het subsidiëren van de AfD-gelieerde stichting; ze willen een nieuwe wet voor de aan politieke partijen gelieerde stichtingen. De organisatie klaagt onder andere over de ontbrekende regulering bij de financiering. Onder de prominenten die de campagne ondersteunen is ook de zoon van CDU-politicus Walter Lübcke, die in 2019 door een rechtsextremist werd doodgeschoten.

Het financieringssysteem van de aan de partijen gelieerde stichtingen is volgens FragDenStaat alles behalve transparant, ook wat de andere partijen betreft. Op de

intransparantie is al jaren kritiek. De overheidsfinanciering van de Erasmus-stichting kan worden gestopt door een verandering van de wet op stichtingsfinanciering. De Groenen roepen al langer om de wetgeving te herzien, maar tot nu toe hebben de andere politieke partijen en stichtingen zich daartegen verzet.

Eerder deze maand besteedde komiek Jan Böhmermann in 'ZDF Magazin Royale', de Duitse evenknie van satirisch tv-programma 'Zondag met Lubach', uitgebreid aandacht aan de Erasmus-stichting. Böhmermann benadrukte het rechts-extremistische karakter ervan. De andere partijen aarzelen volgens hem iets aan het huidige systeem te veranderen omdat ze er zelf ook van profiteren.

Voorzitter van de Erasmus-stichting Erika Steinbach heeft inmiddels een verzoek ingediend bij de begrotingscommissie van de Bondsdag om aanspraak te maken op de subsidie, heeft ze aan nieuwssite [Tagesschau bevestigd](#). De commissie moet samen met vertegenwoordigers van de andere partijstichtingen gaan bepalen hoe het geld wordt verdeeld.

Erasmus

Op het eerste oog is de keuze van de aan de AfD gelieerde stichting voor de naam van de Nederlandse filosoof Desiderius Erasmus een vreemde. Erasmus had leerstoelen overal in Europa, een van de redenen waarom ook het grootste studenten-uitwisselingsprogramma ter wereld zijn naam draagt. Er zijn maar weinig duidelijke overeenkomsten tussen de filosofie van Erasmus en de ideologie van de anti-Europese AfD, [zo oordeelde Der Tagesspiegel](#) in 2017.

Mede-oprichter van de AfD - en inmiddels uit de partij gestapte - Konrad Adam zei [in de Berliner Morgenpost](#) in 2017 dat hij de AfD met de stichting een "vriendelijkere uitstraling" hoopt te geven, en de naam van humanist Erasmus is daarbij onderdeel van de strategie.

Een andere optie voor de naam was de Gustav-Stresemann-stichting, kanselier en minister van Buitenlandse Zaken in de jaren twintig van de vorige eeuw, maar zijn kleinkinderen zijn naar de rechter gestapt om dat te voorkomen. Ze willen niet dat de naam van hun grootvader aan de AfD wordt verbonden. Uiteindelijk viel de keuze op de in Rotterdam geboren filosoof. Op de naam van de bijna 500 jaar geleden gestorven Erasmus rusten geen rechten meer.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/46585/ophef-over-miljoenen-subsidie-voor-afd-stichting>